

REAL SAMMENSAT PENSIONSBEKATNING PÅ OVER 100 PCT. FOR 60-ÅRIGE

Dette notat belyser den reale sammensatte marginale skat på afkastet af pensionsopsparing. Resultatet af beregningerne er, at en 40-årig bundskatteyder typisk har en sammensat real marginalskat på ca. 70 pct., mens den sammensatte reale marginale afkastskat for indbetalinger foretaget af en 60-årig bundskatteyder for de fleste pensionsformuer vil være omkring 130 pct. I beregningerne tages der - udover den løbende afkastbeskatning på 15,3 pct. - hensyn til skattefradrag ved pensionsindbetaling, skat ved udbetaling samt indkomstaftapning af pensionstillæg, ældrecheck, nedslag i ejendomsværdiskat mv. Endelig tages der højde for, at inflationen reducerer realafkastet på opsparing. Den høje sammensatte beskatning er en trussel imod det danske pensionssystem, fordi den reducerer tilskyndelsen til at spare op til pension. Desuden kan den høje pensionsbeskatning give en ekstra tilskyndelse til at trække sig tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet, fordi den medfører, at det ikke koster så meget på indkomsten som pensionist at trække sig tidligere tilbage. De høje reale sammensatte skattesatser skyldes i høj grad, at pensionsudbetalinger selv med små formuer indebærer indkomstaftapning af offentlige ydelser som ældrecheck og pensionstillæg. Aftrapningen af pensionistnedslaget i ejendomsværdiskatten begynder allerede ved årlige private pensionsudbetalinger på 2.000 kr., mens ældrechecken aftrappes, når de private pensionsudbetalinger når ca. 4.500 kr. For en 40-årig topskatteyder ligger den reale sammensatte marginalskat typisk på omkring 40 pct., mens den reale sammensatte marginalskat typisk udgør over 50 pct. for en 60-årig topskatteyder. Beregningerne illustrerer, at den danske pensionsbeskatning er høj, når man tager hensyn til indkomstaftapning af offentlige ydelser mv.

Dette notat belyser den sammensatte marginale afkastbeskatning af pensionsopsparing. Bl.a. når pensionselskaberne investerer den enkeltes pensionsindbetalinger på de finansielle markeder. Via pensionsafkastskatten beskattes afkastet af disse investeringer med 15,3 pct. Med sammensat beskatning menes, at der udover den løbende pensionsbeskatning tages højde for, at indbetalinger på pensionsopsparing kan trækkes fra i skat, mens udbetalinger pålægges indkomstskat, og desuden kan give anledning til aftrapning af diverse offentlige indkomstoverførsler, herunder pensionstillæg, ældrecheck mv., jf. boks 1.

Boks 1. Oversigt over regler mv. i relation til pensionsbeskatning

Ratepension: En ratepension udbetales over 10-25 år i lige store rater. Ved død overgår pensionen til arvingerne. Indskud på op til 50.000 kr. kan trækkes fra i indkomstskatten og ved beregning af boligsikring. Pensionsudbetalinger indgår i indkomstskattegrundlaget på lige fod med overførselsindkomster og beskattes derfor i en gennemsnitskommune med ca. 37,5 pct. eller 52,4 pct., hvis der betales topskat. Derudover indgår udbetalingerne i beregningen af en række overførsler.

Livrente: En livrente udbetales i konstante rater så længe modtageren lever. Ved død overgår pensionen til pensionselskabet. Der er således et forsikringselement i en livrente, hvor de, som lever længere, får et større afkast end dem, som dør tidligt. I forhold til indkomstskatte- og overførselsreglerne er der ingen forskel mellem livrente og en ratepension bortset fra, at der ikke er nogen begrænsninger på, hvor store indbetalinger til en livrente, der er fradragsberettigede.

Pensionsafkastbeskatning: Pensionselskaberne investerer pensionsindskud på de finansielle markeder. For alle pensionsformer gælder, at afkastet af investeringerne beskattes med 15,3 pct.

Udligningsskat: Udbetalinger fra ratepensioner og livrenter over 362.800 kr. om året beskattes med 6 pct. Udnyttede bundfradrag kan overføres mellem ægtefæller, dog højest 121.000 kr. Da udligningsskatten er

udfaset i 2019 er den ikke medtaget i beregningerne.

Ældrecheck: Alle folkepensionister har som udgangspunkt ret til en ældrecheck på 15.900 kr. Hvis de private pensionsudbetalinger inklusiv ATP overstiger 18.800 kr. for enlige eller 37.200 kr. for ægtepar, aftrappes ældrechecken med den personlige tillægsprocent, hvilket svarer til ca. 34 pct.

Pensionstillæg: Udover folkepensionens grundbeløb på knap 70.000 kr. modtager folkepensionister et pensionstillæg på 72.336 kr. for enlige og 34.968 kr. for samgifte. Hvis husstandens private pensionsudbetalinger inkl. ATP overstiger 65.300 kr. for enlige eller 131.000 kr. for ægtepar, aftrappes pensionstillægget med 30,9 pct. for enlige og 16 pct. for ægtepar.

Boligyldelse: Pensionister i lejebolig har ret til boligydelse. Den maksimale boligydelse er 43.404 kr. og afhænger af boligudgifterne og husstandens indkomst. Aftrappingsprocenten er 22,5 pct. af indkomsten over bundgrænsen, som afhænger af personlige forhold, herunder boligudgiften.

Nedslag i ejendomsværdiskat for pensionister. Pensionister modtager som udgangspunkt et nedslag i ejendomsværdiskatten på 0,4 pct.point, dog maksimalt 6.000 kr. Nedslaget aftrappes med 5 pct. af husstandsindkomsten over 174.600 kr. for enlige og 268.600 kr. for ægtepar.

Grøn check: Personer over 18 år modtager en skatterabat på 1.300 kr. som kompensation for forhøjede energi- og miljøafgifter. Den grønne check aftrappes med 7,5 pct. af indkomst over bundfradraget på 362.800 kr.

Ældrechecken og pensionstillægget er skattepligtige, hvilket mindsker effekten af aftrappingen på rådighedsbeløb og marginalskat i forhold til de andre aftrappingsområder.

I modsætning til ældrechecken indgår pensionstillægget i beregning af boligydelse, således at aftrapping af pensionstillægget isoleret set øger boligydelsen for pensionister i lejebolig¹.

Det er sædvane at udtrykke effekten af beskatning og indkomstoverførselsaftrapping som en andel af afkastet på pensionsopsparingen i en såkaldt sammensat afkastskat. Antag at en pensionist indbetaler 1.000 kr. ekstra på sin pensionsopsparing, og at pensionsselskabets placering af opsparingen giver et afkastet på 500 kr., således at pensionsformuen i alt stiger med 1.500 kr. Hvis den samlede effekt af skatte- og overførselsreglerne er, at indkomsten som pensionist kun stiger med 1.200 kr. i stedet for de 1.500 kr., beregnes den sammensatte nominelle marginale afkastskat som $(1.500-1.200)/500$, dvs. 60 pct.²

Ovenfor er der set på *den nominelle* beskatningsprocent, som ikke tager højde for inflationen. Det må formodes, at pensionsoppareren i sidste ende er optaget af, hvilket forbrug pensionen giver mulighed for, fremfor den nominelle størrelse på pensionsudbetalingerne. Dette notat fokuserer derfor på den *reale sammensatte beskatningsprocent* (hvor der korrigeres for inflationen).

Forskellen mellem nominel og real beskatning fremgår af følgende eksempel. En sammensat nominel marginalskat på 40 pct. reducerer et markedsfølsomt nominelt afkast på eksempelvis 5 pct. til 3 pct. Med en inflation på 2 pct. vil det reale afkast blive reduceret fra 3 til 1 pct. svarende til en real marginal afkastskat på 66 pct. I dette tilfælde er den reale beskatningsprocent altså 26 pct.point større end den nominelle beskatningsprocent.

I det følgende gennemgås pensionsbeskatningen i 4 konkrete tilfælde, som alle omhandler en enlig mand, som er boligejer³. Vi ser på indbetalinger til en livrente for en 40-årig bundskatteyder, en 40-årig topskatteyder, en 60-årig bundskatteyder samt en 60-årig topskatteyder.

Såfremt personen ikke har nogen privat pensionsopsparing, vil han som pensionist have en indkomst på ca. 172.500 kr., bestående af folkepensionens grundbeløb: 69.648 kr.,

¹ Der er set bort fra den supplerende grønne check, på 280 kr. og boligydelse til pensionister i ejerbolig, der ydes som lån.

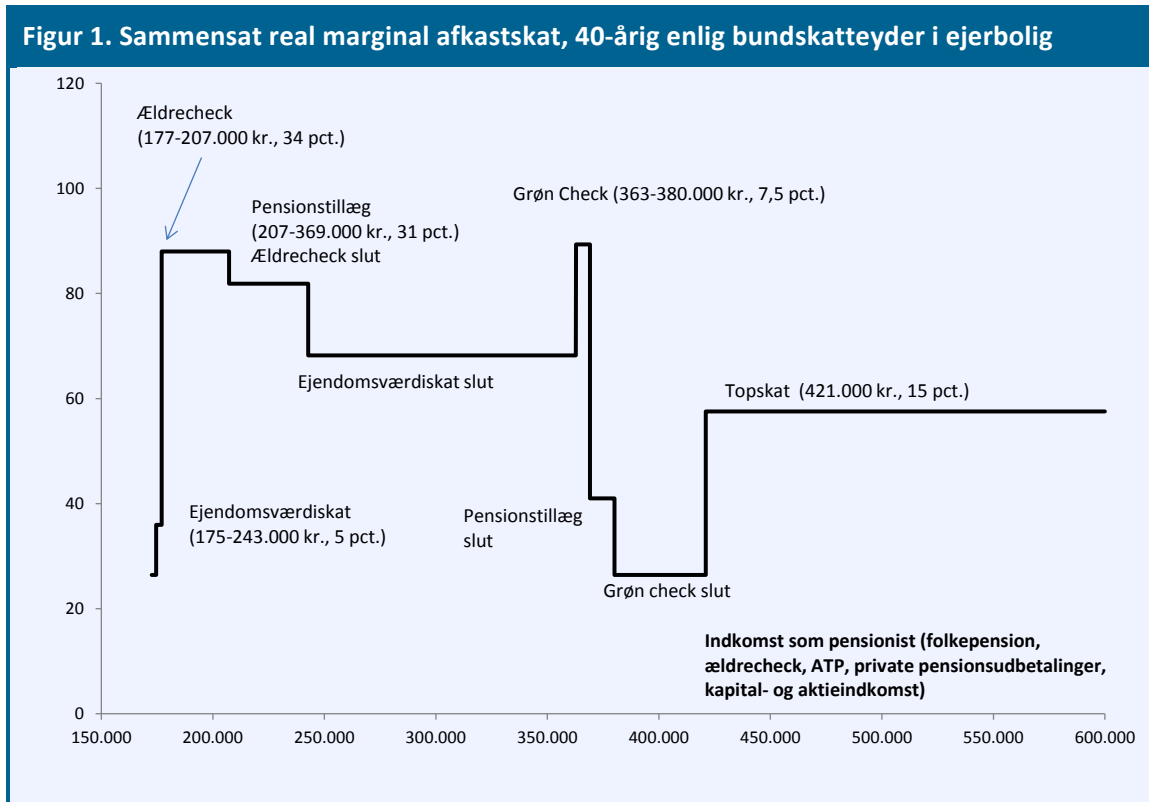
² Beregningseksemplet er kun en illustrativ approksimation, da de faktiske beregninger benytter den interne rentes metode.

³ Personen har ATP-udbetalinger på ca. 14.500 kr. og ingen kapital- og aktieindkomst.

pensionstillæg: 72.336 kr., supplerende pensionsydelse (ældrecheck): 15.900 kr. samt ATP-udbetalinger: 14.674 kr.

Pensionsindbetaling af 40-årig bundskatteyder

En 40-årig bundskatteyder vil typisk have en sammensat real marginal afkastskat på ca. 70 pct. eller mere som følge af øget skattebetalinger og mindre overførselsindkomst, jf. figur 1. Figuren illustrerer sammenhængen mellem pensionsformuens størrelse målt ved indkomsten som pensionist og den sammensatte marginale afkastskat.

Kilde: Økonomi og Indenrigsministeriets familietypermodel og egne beregninger.

Anm: En enlig pensionist uden pensionsopsparing udover ATP har en indkomst før skat på ca. 172.500 kr. Det er antaget at pensionselskaberne årligt forrenter indestående med 4,75 pct., og at inflationen er 2 pct. Beregningerne er foretaget ud fra 2013-regler. Aftrappingsintervallet og aftrappingsprocenten for de enkelte ordninger er angivet i parentes.

Som udgangspunkt beskattes det nominelle afkast på pensionsopsparing med 15,3 pct., svarende til en realbeskatning på 26 pct. Selv ved meget små pensionsformuer sætter aftrappingen ind. Allerede ved årlige private pensionsudbetalinger på ca. 2.000 kr. udover offentlige pensioner mv. (folkepensionens grundbeløb, pensionstillæg, ældrecheck og ATP-udbetalinger) begynder aftrappingen af pensionisters nedslag i ejendomsværdiskatten, da familiens samlede indkomst herved kommer over 174.600 kr.⁴, som er bundgrænsen for aftrapping. Den supplerende pensionsydelse (ældrechecken) aftrappes, når familiens private pensionsudbetalinger når op på ca. 4.500 kr., svarende til en samlet indkomst på 177.000 kr. Aftrappingen af nedslaget i ejendomsværdiskatten og ældrechecken bringer tilsammen marginals-katten op på ca. 90 pct. Ældrechecken er fuldt aftrappet ved en indkomst på 207.000 kr., hvor aftrappingen af pensionstillægget til gengæld begynder, hvilket bringer marginals-katten ned på ca. 80 pct. Nedslaget i ejendomsværdiskat er fuldt aftrappet ved 243.000 kr., hvorefter marginals-katten er

⁴ Alle tal i notatet er 2013-niveau

ca. 70 pct., et niveau som herefter fastholdes bortset fra indkomster i intervallet fra 363-421.000 kr.⁵

Ved en indkomst på 362.800 kr., svarende til private pensionsudbetalinger på ca. 275.000 kr., stiger marginalskatten til ca. 90 pct. som følge af, at aftrapningen af den grønne check påbegyndes. Det er dog sjældent, at indbetalinger foretaget af en bundskatteyder fører til så store pensionsudbetalinger, at den grønne check aftrappes. Pensionstillægget og den grønne check er fuldt aftrappet ved indkomster på henholdsvis 369.000 kr. og 380.000 kr., hvorefter marginalskatten er ca. 26 pct. Endeligt skal der betales topskat af indkomster over 421.000 kr., hvilket bringer marginalskatten op på ca. 60 pct.

Boks 2: Permanent udligningsskat vil sende sammensat real marginalskat op på over 100 pct.

I dette notat ses der bort fra udligningsskatten (bortset fra denne boks), der er en særskat på pensionsudbetalinger ud over 362.800 kr. (2013). Udligningsskatten udgør 6 pct. i 2014, men udfases frem mod 2019. Fra 2015 reduceres udligningsskatten med 1 pct.point om året, så den i 2020 er bortfaldet. Dvs. for den 60-årige (og den 40-årige) i dag vil udligningsskatten betyde meget lidt - som nævnt udfases den frem mod 2020. I denne boks ses på et eksempel med pensionsindskud på 100.000 kr. på en 10-årig ratepension for en 64-årig med en pensionsformue så stor, at han skal betale topskat som pensionist (dermed skal han også betale udligningsskat på 6 pct. af sine pensionsudbetalinger i 2014.). Beregningerne viser, at udligningsskatten øger den reale marginalskat fra 26 til 58 pct. Såfremt politikerne vælger at undlade udfasningen af udligningsskatten (så skatten permanent er 6 pct.), så vil den sammensatte marginalskat udgøre 113 pct. for en 64-årig, der i dag er topskatteyder, og som også er det på udbetalingstidspunkt

Pensionsindbetaling af 40-årig topskatteyder

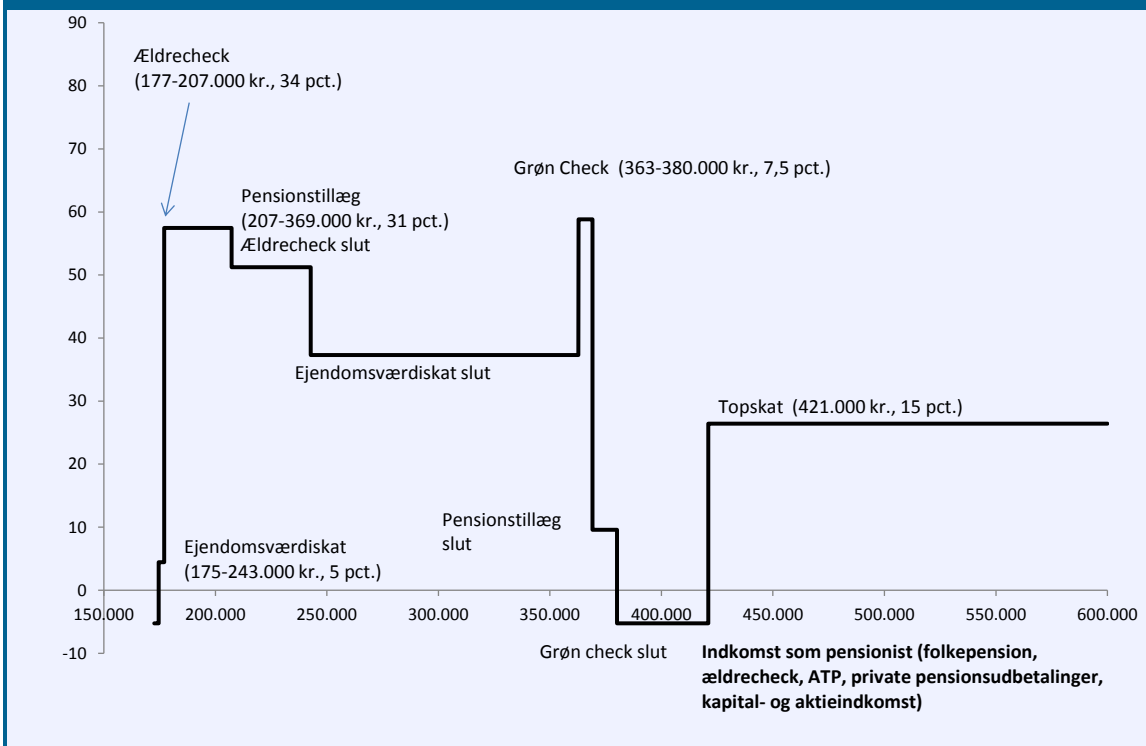
Den samlede sammensatte reale marginalbeskatning ligger typisk omkring 40 pct. for en 40-årig topskatteyder, med mindre der er tale om beskedne pensionsformuer (indkomstintervallet 177-243.000 kr.), hvor marginalskatten er 10-20 pct.point højere. Hvis der er tale om pensionsformuer af en sådan størrelse, at de offentlige overførsler er fuldt aftrappet, men ikke så store at der skal betales topskat (indkomstintervallet 380-421.000 kr.), er marginalskatten dog -5 pct.

Som topskatteyder fås et fradrag ved pensionsindbetalinger på ca. 52,4 pct. Såfremt pensionsudbetalingerne ikke er så store, at de bringer den samlede indkomst som pensionist over topskattens bundgrænse på 421.000 kr., vil skatteværdien af fradraget fra indbetalingerne være større end skattesatsen på udbetalingerne (52,4 pct. mod 37,5 pct.). Det reducerer den samlede sammensatte beskatning. For indbetalinger foretaget som 40-årig vil dette isoleret set reducere den samlede marginale afkastskat med ca. 30 pct.point.

Bortset fra ovennævnte forskel i værdien af skattefradraget på indbetalingstidspunktet, som giver udslag i et generelt lavere niveau, er sammenhængen mellem marginalbeskatning og indkomst som pensionist den samme som for den 40-årige bundskatteyder, fordi aftrapningen af de forskellige ydelser og topskat indtræffer ved de samme indkomstniveauer.

⁵ Såfremt der modtages boligsikring på indbetalingstidspunktet kan den marginale beskatningsprocent være lavere. Det samme gør sig gældende for personer med indkomster inden for aftrapningsintervallet af den grønne check.

Figur 2. Sammensat real marginal afkastskat, 40-årig enlig topskatteyder i ejerbolig

Kilde: Økonomi og Indenrigsministeriets familietypermodel og egne beregninger.

Anm: En enlig pensionist uden pensionsopsparing udover ATP har en indkomst før skat på ca. 172.500 kr. Det er antaget at pensionselskaberne årligt forrenter indestående med 4,75 pct., og at inflationen er 2 pct. Beregningerne er foretaget ud fra 2013-regler. Aftrapningsintervallet og aftrapningsprocenten for de enkelte ordninger er angivet i parentes.

Pensionsindbetaling af 60-årig bundskatteyder

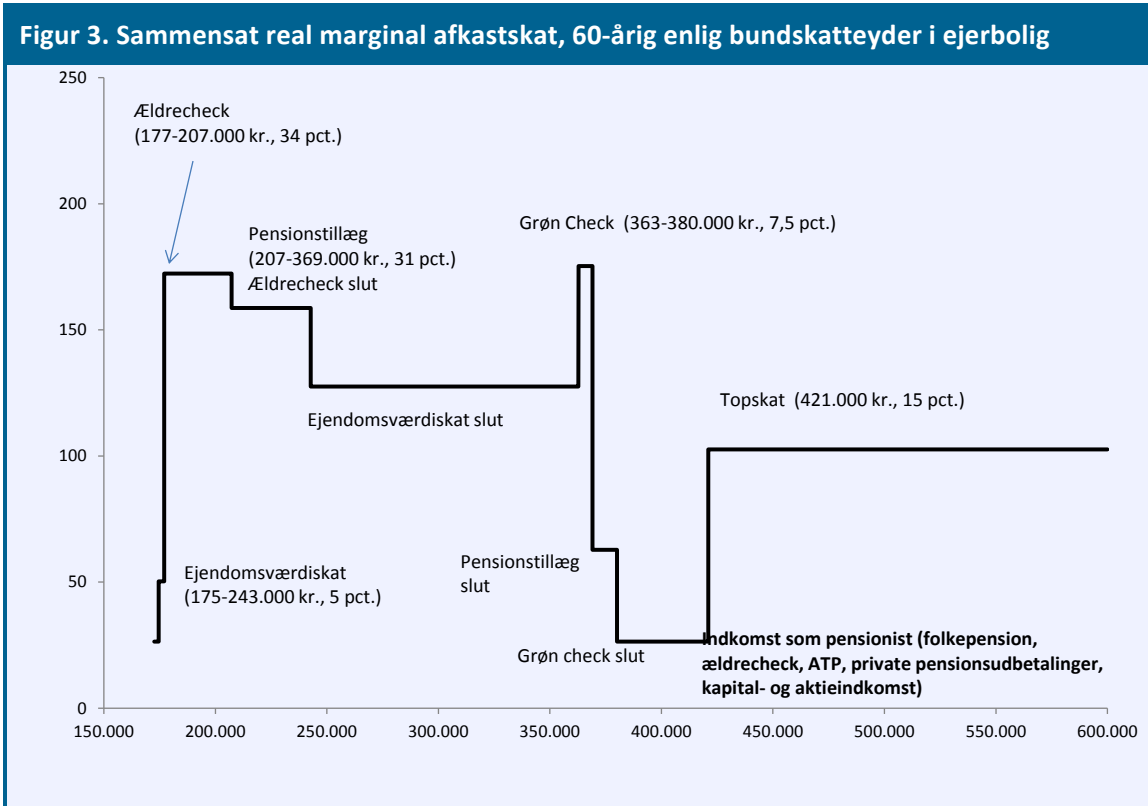
Den sammensatte reale marginale afkastskat for indbetalinger foretaget af en 60-årig bundskatteyder vil for de fleste pensionsformuer være omkring 130 pct., jf. figur 3. Den høje sammensatte marginalskat for indbetalinger lige før pensionering skyldes, at grundlaget for aftrapningen af pensionstillæg, ældrecheck mv. ikke blot er forrentningen men hele pensionsudbetalingen, herunder i særlig grad pensionsindskuddet (der fylder meget i forhold til rentetilskrivningen, da forrentningsperioden er meget kort, jf. boks 1.). For yngre personer vil indkomstaftapningen have en mindre effekt på afkastbeskatningen, da afkastet er meget større.

Kort sagt vil forrentningen af pensionsindbetalinger være meget beskedene, hvad angår indskud fra personer tæt på pensionering, samtidig med at indkomstaftapningen virker fuldt ud. Det indebærer en kraftig effekt af på den sammensatte marginalskat af indkomstaftapningen, da forrentningen er meget lille.

Boks 3

Hvis det årlige afkastet er 5 pct., vil en ekstra indbetaling på 100 kr. foretaget et år før pensionstidspunktet være blevet til 105 kr. For hver krone som udbetales i private pensioner udover bundfradraget (svarende til en indkomst på 207.000 kr.), bliver pensionstillægget aftrappet med 31 øre. Stigningen i pensionsformuen på 105 kr. vil derfor reducere det udbetalte pensionstillæg med ca. 32,5 kr., svarende til ca. 650 pct. af afkastet på 5 kr. Foretages indbetalingen på 100 kr. i stedet 10 år før udbetalingstidspunktet, vil det årlige afkast på 5 pct. betyde, at pensionsformuen vokser til 163 kr. Reduktionen i pensionstillægget bliver derfor ca. 50 kr. (31 pct. af 163 kr.), svarende til ca. 80 pct. af pensionsafkastet på 63 kr. Som det fremgår af eksemplet, vil den sammensatte marginale afkastskat typisk være større, desto ældre man er på indbetalingstidspunktet.

Figur 3. Sammensat real marginal afkastskat, 60-årig enlig bundskatteyder i ejerbolig

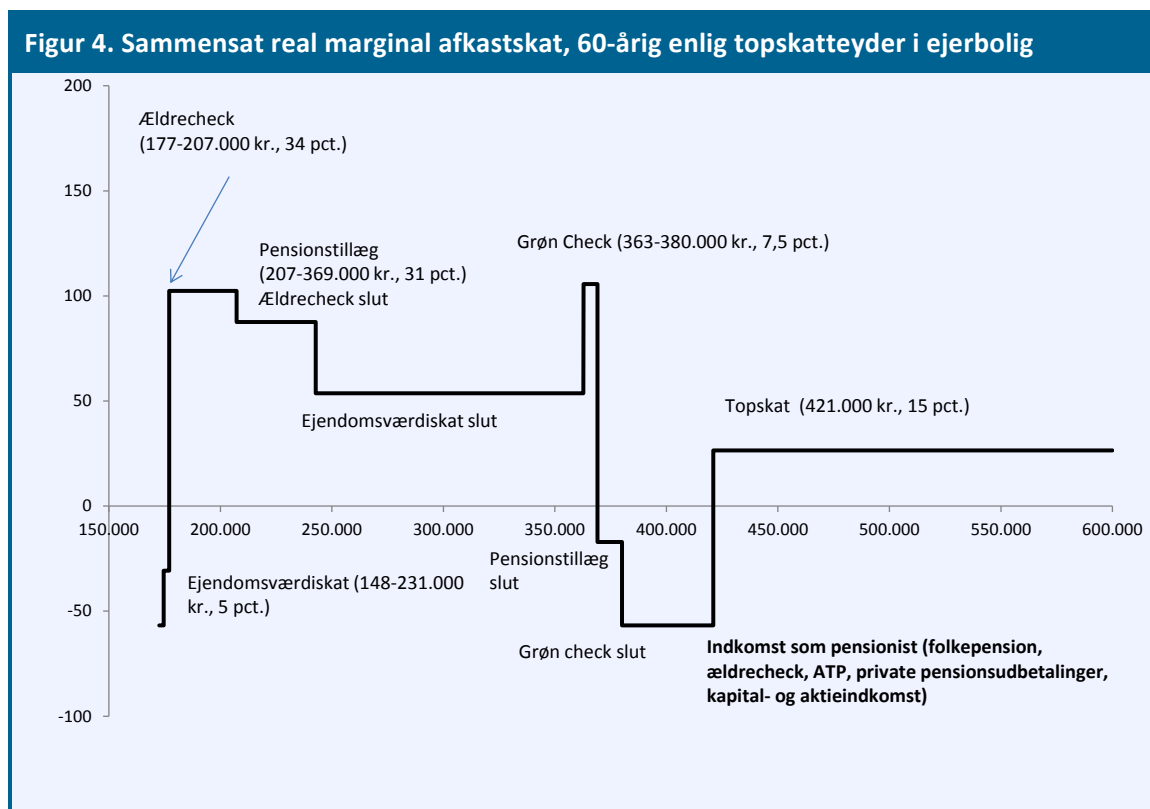
Kilde: Økonomi og Indenrigsministeriets familietypemodell og egne beregninger.

Anm: En enlig pensionist uden pensionsopsparing udover ATP har en indkomst før skat på ca. 172.500 kr. Det er antaget at pensionselskaberne årligt forrenter indestående med 4,75 pct., og at inflationen er 2 pct. Beregningerne er foretaget ud fra 2013-regler. Aftrappingsintervallet og aftrappingsprocenten for de enkelte ordninger er angivet i parentes.

Udover den ovenfor forklarede niveauforskell i marginalskat for indbetalinger foretaget sent i livet er sammenhængen mellem marginalbeskatning og indkomst som pensionist den samme som for den 40-årige, fordi aftrappingen af de forskellige ydelser og den ekstra beskatning i form af top- og udligningsskatter indtræffer ved samme indkomstniveauer.

Pensionsindbetaling af 60-årig topskatteyder

Pensionsindbetalinger fra en 60-årig topskatteyder vil som hovedregel have en sammensat marginalsat på over 50 pct. og i nogle tilfælde over 100 pct., jf. figur 4.

Kilde: Økonomi og Indenrigsministeriets familietypermodel og egne beregninger.

Anm: En enlig pensionist uden pensionsopsparing udover ATP har en indkomst før skat på ca. 172.500 kr. Det er antaget at pensionselskaberne årligt forrenter indestående med 4,75 pct., og at inflationen er 2 pct. Beregningerne er foretaget ud fra 2013-regler. Aftrappingsintervallet og aftrappingsprocenten for de enkelte ordninger er angivet i parentes.

For personer med beskedne formuer, som giver anledning til en indkomst som pensionist på under 243.000 kr., vil den sammensatte reale marginale afkastskat være tæt på eller over 100 pct. som følge af, at pensionistnedslaget i ejendomsværdiskatten og ældrechecken (eller pensionstillægget) aftrappes i dette interval.

Herefter er marginalsakten ca. 55 pct., mens marginalsakten svinger mellem -57 pct. og 106 pct. i indkomstintervallet 363-421.000 kr. Med indkomster på 421.000 og derover er marginalsakten 26 pct. Den negative sammensatte marginalsak på pensionsopsparingen skyldes, at pensionsindbetalingerne kan trækkes fra i topskatten, mens udbetalingerne ikke er store nok til at udløse topskat. Denne skattefordel kombineret med, at alle offentlige overførsler mv. er fuldt aftrappet ved en indkomst på 380.000 kr., indebærer en negativ marginalsak i intervallet 380-421.000 kr.

Overvejelser og policy-anbefalinger

Det fremgår meget tydeligt, at den reale sammensatte marginalsak på pensionsopsparing i mange tilfælde er meget høj. Dette er ikke hensigtsmæssigt af flere grunde:

- 1) Det gør det mindre attraktivt at spare op til alderdommen. Fremadrettet er det hensigtsmæssigt med formuende pensionister, der selv kan betale for hjemmehjælp mv.

- 2) Tilliden til pensionssystemet kan blive undermineret, når den reale pensionsbeskatning er så høj. Det kan medføre fravalg af pensionsopsparing og opsparing generelt. Beskatning af fri opsparing er i mange tilfælde også meget høj
- 3) Den i mange tilfælde høje sammensatte pensionsbeskatning kan hæmme incitamentet til at blive på arbejdsmarkedet for seniorer, der er tæt på pensionsalderen (fordi den marginale realbeskatning af obligatoriske pensionsindskud i mange tilfælde er meget høj). En tidlig tilbagetækning har derfor lille effekt på levestandarden som pensionist
- 4) I det perspektiv kan man undre sig over at Thorning-regeringen har vedtaget en forhøjelse af pensionsafkastskatten fra 15 til 15,3 pct.

Endvidere fremgår det, at pensionsbeskatningen er så kompliceret, at stort set ingen almindelige borgere selv vil kunne gennemskue, hvor hårdt de vil blive beskattet af yderligere opsparing. Det kalder på en forenkling, så borgerne i højere grad får mulighed for at forstå de skattemæssige konsekvenser af egne beslutninger.

Policy-forslag

- 5) Man bør generelt indføre et skatte- og reguleringsstop på pensionsområdet (i forhold til skærpet beskatning).
- 6) Man kan reducere eller fjerne pensionsafkastskatten - mange lande beskatter ikke det løbende afkast.
- 7) Man kan indføre en obligatorisk pensionsopsparing for overførselsmodtagere og lønmodtagere, der i dag ikke sparer op til pension. I takt med at disse pensionsformuer opbygges, kan man reducere pensionstillægget samt ældrechecken.
- 8) Man kan fjerne pensionisternes nedslag i ejendomsværdiskatten og den grønne check